

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΪΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Δεκέμβριος 2017

Στόχοι της Ενημερωτικής Συνάντησης:

- ❖ Παρουσίαση του **Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018** (σκεπτικό, δυνατότητες αξιοποίησης, σημασία ένταξης κ.α.)
- ❖ Αναφορά στις θεματικές ενότητες **Λαϊκά Δρώμενα και Επιτελέσεις** και **Αγροτικό Πολιτισμικό Τοπίο**, στις οποίες επιθυμούμε να δώσουμε έμφαση στο πλαίσιο του ΕΕΠΚ 2018 αλλά και της διαφύλαξης και ανάδειξης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς εν γένει.
- ❖ **Διερεύνηση δυνατοτήτων συνεργασίας** στο πλαίσιο του ΕΕΠΚ 2018 και της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ΑΠΚ).

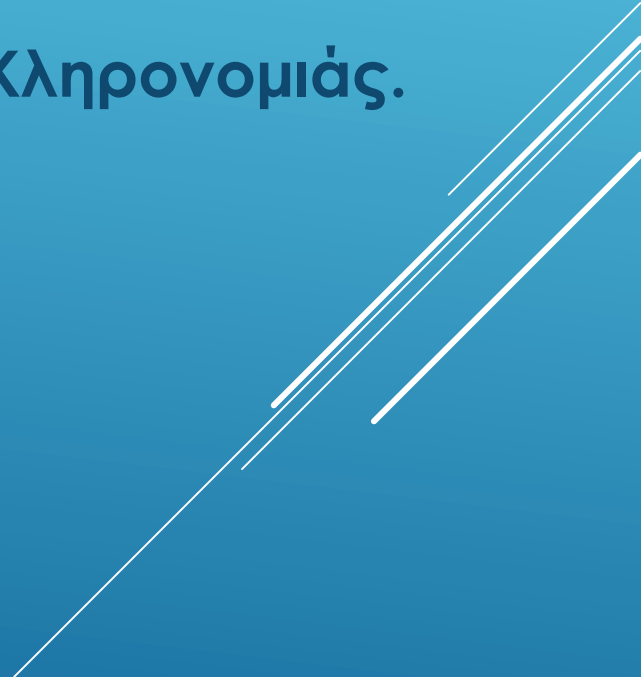
Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά της Ελλάδας

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΤΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ 2018

Με Απόφαση του *Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου* και του *Συμβουλίου της*
Ευρωπαϊκής Ένωσης (Απόφαση ΕΕ 2017/864/17-5-2017)

το **2018** ανακηρύχθηκε σε **Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς**.

Πολιτιστική Κληρονομιά

- ▶ **Υλική (απτή)** – κτίρια, μνημεία, βιβλία, έργα τέχνης, μηχανές, ιστορικές πόλεις, αρχαιολογικοί χώροι κλπ.
- ▶ **Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά (ΑΠΚ)** –πρακτικές, αναπαραστάσεις, εκφράσεις, γνώσεις, ειδικότητες καθώς και τα σχετικά με αυτά όργανα, αντικείμενα αλλά και πολιτιστικούς χώρους. Περιλαμβάνει επίσης τη γλώσσα και τις προφορικές παραδόσεις, κοινωνικές πρακτικές και παραδοσιακή τεχνογνωσία.

Ιστοσελίδα για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά: **ayla.culture.gr**

- ▶ **Φυσική** –τοπία, χλωρίδα και πανίδα
- ▶ **Ψηφιακή**- πηγές που δημιουργήθηκαν σε ψηφιακή μορφή ή έχουν ψηφιοποιηθεί ως τρόπος διαφύλαξης (κείμενα, εικόνες, βίντεο κλπ)

Βασικοί Στόχοι ΕΕΠΚ 2018:

- ▶ Η **ανταλλαγή** καλών πρακτικών προστασίας και διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς
- ▶ Η **προώθηση** συνεργειών μεταξύ πολιτιστικής κληρονομιάς και περιβαλλοντικών πολιτικών
- ▶ Η **ενίσχυση** στρατηγικών περιφερειακής/τοπικής ανάπτυξης επικεντρωμένων στην αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς για την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού
- ▶ Η **προώθηση** της συμβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς στην εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση, με έμφαση στα παιδιά, τους νέους, τους ηλικιωμένους, τις τοπικές κοινότητες και το δυσπρόσιτο κοινό.

Επιμέρους στόχοι του ΕΕΠΚ 2018

- α. **Ενθάρρυνση** ανθρωποκεντρικών, συμμετοχικών, διατομεακών, βιώσιμων και προσανατολισμένων στο μέλλον προσεγγίσεων
- β. **Προώθηση συμμετοχικής διακυβέρνησης και διαχείρισης** με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων (δημόσιος τομέας, ιδιωτικός τομέας, κοινωνία των πολιτών)
- γ. **Ανταλλαγή καλών πρακτικών προστασίας και διαχείρισης** της πολιτιστικής κληρονομιάς
- δ. **Ενίσχυση της πρόσβασης**, συμπεριλαμβανομένη και της ψηφιακής, για όλους, ιδίως για τα ΑΜΕΑ
- ε. **Συλλογή στατιστικών δεδομένων** για τη συμβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς στην κοινωνία και την οικονομία
- στ. **Προώθηση συνεργειών** μεταξύ πολιτιστικής κληρονομιάς και περιβαλλοντικών πολιτικών
- ζ. **Ενίσχυση στρατηγικών περιφερειακής/τοπικής ανάπτυξης** επικεντρωμένων στην αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς για την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού
- η. **Ανάπτυξη και διάδοση ειδικών δεξιοτήτων** απαραίτητων στην ψηφιακή εποχή
- θ. **Προώθηση πολιτιστικής κληρονομιάς ως πηγής έμπνευσης για τη σύγχρονη δημιουργία και καινοτομία** μέσω της αλληλεπίδρασης με άλλους κλάδους πολιτισμού και δημιουργικότητας
- ι. **Προώθηση της συμβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς στην εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση**, με έμφαση στα παιδιά, στους νέους, τους ηλικιωμένους, τις τοπικές κοινότητες και στο δυσπρόσιτο, μη τυπικό κοινό
- ια. **Ενίσχυση διακρατικών συνεργασιών στο εσωτερικό της ΕΕ αλλά και μεταξύ ΕΕ και τρίτων χωρών** με βάση τον διαπολιτισμικό διάλογο
- ιβ. **Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας** αναφορικά με την πολιτιστική κληρονομιά και διάδοση αποτελεσμάτων σε ευρύτερο κοινό.
- ιγ. **Ενίσχυση συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών και μεταξύ αυτών και της ΕΕ για την πρόληψη της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών**, και
- ιδ. **Προβολή σημαντικών γεγονότων με συμβολική σημασία για την ιστορία και την πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης**. Επισημαίνεται ότι το 2018 σηματοδοτεί την 100ή επέτειο από το τέλος του Πρώτου Παγκοσμίου πολέμου.

Σήμα/Label του Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018

Είναι διαθέσιμο για:

- δράσεις
- εκδηλώσεις
- προγράμματα

που θα προωθούν τους βασικούς και επιμέρους στόχους του Έτους και θα διεξαχθούν από **7 Δεκεμβρίου 2017** * έως **31 Δεκεμβρίου 2018** .

* επίσημη έναρξη του έτους στο Μιλάνο

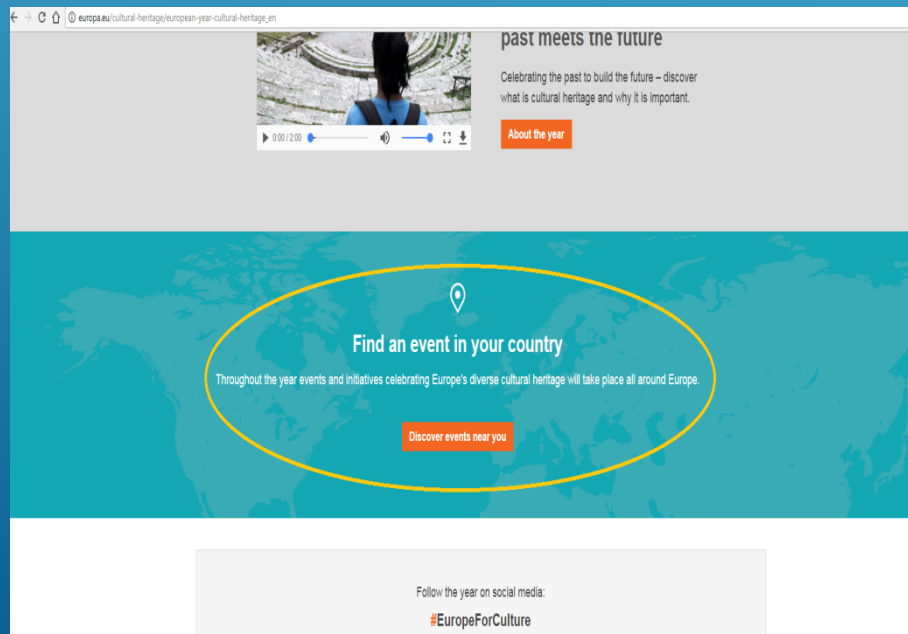
Το **σήμα/label** δίνει το δικαίωμα της χρήσης της οπτικής ταυτότητας (visual identity) του Έτους.

Περιλαμβάνει:

1. Το **logo του έτους** (είναι διαθέσιμο σε 22 γλώσσες και 5 χρώματα καθώς και σε μονόχρωμη version).
2. Το **slogan** “Our heritage: where the past meets the future”
3. Το **hashtag** #EuropeForCulture

Η ένταξη ενός προγράμματος/δράσης/εθίμου κλπ. στο Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018, έχει ως αποτέλεσμα- εκτός των άλλων- την **προβολή** του σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, καθώς με την απονομή του σήματος εντάσσεται στους εορτασμούς του έτους. Όλες οι εκδηλώσεις του έτους που λαμβάνουν το σήμα/label περιλαμβάνονται σε κατάλογο, ο οποίος είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα:

http://europa.eu/cultural-heritage/european-year-cultural-heritage_en

The screenshot shows a table titled "Highlights of the year's cultural heritage celebrations". The table has three columns: Title, Date, and Location. The table lists various events and their dates and locations.

Title	Date	Location
The gates of monuments are wide open - Brány památek dookřán	01/04/2017 - 09:00	Czech Republic
'Sharing Heritage - Sharing Values'	18/06/2017 - 10:30	Germany
Restoration Works on Hempesch Gate	16/10/2017 - 09:00	Malta
The EU Natura 2000 day	01/12/2017 - 11:30	
La Classe l'œuvre - Nuit européenne des musées	07/12/2017 - 07:45	France
European Culture Forum - Launch of the European Year of Cultural Heritage	07/12/2017 - 23:15	Italy
Irish launch of European Year of Cultural Heritage	13/12/2017 - 09:00	
European Heritage Days - Dnevi evropske kulture dostžene	01/01/2018 - 09:00	Slovenia
MUZA - A Vision for a National-Community Art Museum	01/01/2018 - 09:00	Malta
Meeting of the European Commission members	04/01/2018 - 09:15	Bulgaria
2018 Torch Initiative	08/01/2018 - 14:30	Netherlands
Opening of Valletta: European Capital of Culture 2018	14/01/2018 - 12:00	Malta
NEMO 20th Annual Conference	15/01/2018 - 12:00	Malta
Holocaust Remembrance Commemoration and exhibition "Righteous among the Nations"	24/01/2018 - 12:00	

Για την απονομή του σήματος/label είναι υπεύθυνοι:

- ❖ Ο **Εθνικός Συντονιστής** της κάθε χώρας. Για δράσεις σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.
- ❖ Η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** . Για όλα τα προγράμματα, τα οποία χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε.
- ❖ Τα μέλη της **Επιτροπής των Φορέων του Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018** (European Year of Cultural Heritage 2018 Stakeholder Committee)
Για όλα τα διασυνοριακά προγράμματα που εφαρμόζονται από οργανισμούς φορέων πολιτιστικής κληρονομιάς.

❑ Ποιες δράσεις μπορούν να λάβουν το σήμα/ label του έτους;

Οι δράσεις που συμβάλλουν στην επίτευξη ενός ή περισσότερων στόχων του ΕΕΠΚ 2018.

❑ Το σήμα/label είναι διαθέσιμο μόνο για τις χρηματοδοτούμενες από το κράτος πρωτοβουλίες ή μπορεί να δοθεί και σε ιδιωτικά χρηματοδοτούμενες δράσεις;

Όλα τα projects μπορούν να λάβουν το σήμα/label του Έτους αρκεί να ανταποκρίνονται και να προωθούν τους στόχους του. Η τελική απόφαση παραμένει ευθύνη των Εθνικών Συντονιστών ή/και των μελών της Επιτροπής των Φορέων του ΕΕΠΚ ή/και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (αναλόγως με το επίπεδο γεωγραφικής κάλυψης της δράσης).

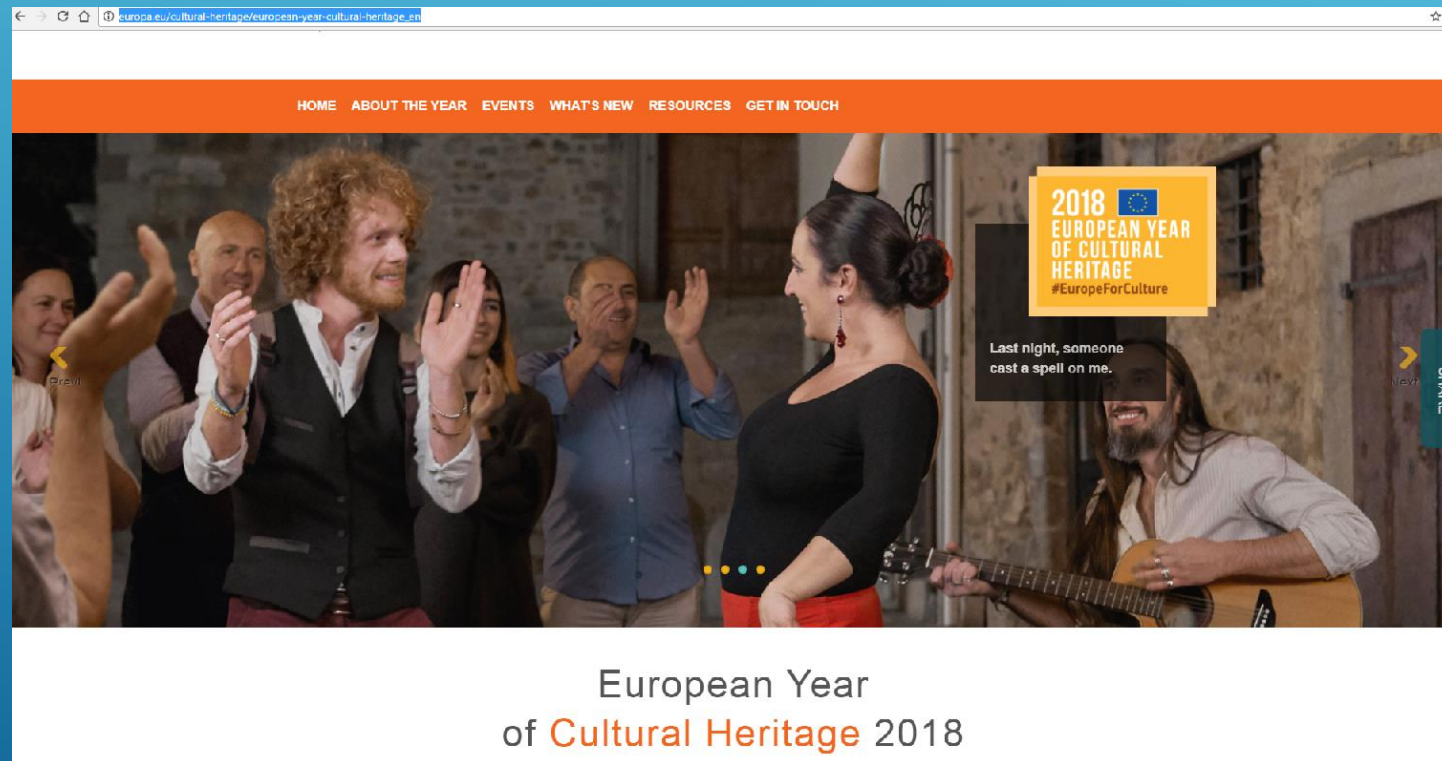
❑ Διαδικασία υποβολής αίτησης:

Οι προτάσεις πρέπει να είναι διατυπωμένες με σαφή και κατανοητό τρόπο, να περιγράφουν αναλυτικά το υποψήφιο πρόγραμμα/δράση/δρώμενο/έθιμο κλπ και να το συνδέουν σαφώς με τουλάχιστον έναν από τους στόχους του **Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018**.

Αποστέλλονται στην Ομάδα Εργασίας του ΥΠΠΟΑ για το έτος (με επικεφαλής τον Εθνικό Συντονιστή), στο e-mail: **eych2018@culture.gr**

Ιστοσελίδα για το Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018:

http://europa.eu/cultural-heritage/european-year-cultural-heritage_en

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΪΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΤΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ 2018

Η ΔΝΠΑΑΠΚ στο πλαίσιο της συμμετοχής της στους εορτασμούς του ΕΕΠΚ 2018 επιθυμεί να δώσει έμφαση σε δράσεις/προγράμματα που εντάσσονται σε 2 βασικές θεματικές:

- **Λαϊκά εθιμικά δρώμενα και επιτελέσεις**

&

- **Αγροτικό πολιτισμικό τοπίο**

Κύκλος εκδηλώσεων με θέμα: Λαϊκά Δρώμενα και επιτελέσεις

Στοχεύει στην ανάδειξη, προβολή και διαφύλαξη μιας σημαντικής κατηγορίας στοιχείων ΑΠΚ της χώρας που σχετίζονται άμεσα με :

- τη συγκρότηση του τόπου και του τοπίου
- τη σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον
- τις κοινωνικές και πολιτισμικές αντιλήψεις για το χρόνο
- τη συλλογική μνήμη των τοπικών κοινοτήτων
- την ενδυνάμωση της τοπικής ταυτότητας
- τη διαφύλαξη και μετάδοση της ζωντανής πολιτιστικής κληρονομιάς στο παρόν και το μέλλον
- τη βιώσιμη τοπική ανάπτυξη

Ενδεικτικά παραδείγματα λαϊκών δρωμένων:

- το έθιμο του Άη Συμιού στο Μεσολλόγγι
- το έθιμο Γενίτσαροι και Μπούλες στη Νάουσα
- ο εορτασμός της Μεσοσπορίτισσας στην Ελευσίνα
- ο εορτασμός του Άη Γιώργη στη Νεστάνη Αρκαδίας
- ο τρανός χορός στη Βλάστη Κοζάνης
- ο Βλάχικος Γάμος στη Θήβα
- το Πανηγύρι του Συρράκου
- το έθιμο των Μωμόερων σε 8 χωριά της Κοζάνης

Άη Γιώργης Νεστάνη
Αρκαδίας

Τρανός Χορός στη Βλάστη
Κοζάνης

Μωμοέρια. Ένα έθιμο του
Δωδεκαημέρου

Κύκλος εκδηλώσεων με θέμα το Αγροτικό Πολιτισμικό Τοπίο

Στοχεύει:

- στην ανάδειξη και προβολή της σημασίας του ιστορικού πολιτισμικού τοπίου και ιδίως του αγροτικού, όπως αυτό διαμορφώνεται από την αλληλεπίδραση του ανθρώπου με το περιβάλλον, την ανάπτυξη των παραγωγικών δραστηριοτήτων (αγροτική παραγωγή, κτηνοτροφία κτλ.) και των παραδοσιακών τεχνών και τεχνικών (π.χ. ξερολιθιά).
- στην ανάδειξη των υλικών τεκμηρίων και μνημείων που συνδέονται με την ιστορική διαμόρφωση των ποικίλων εμπειριών κατοίκησης
- στη σύγχρονη αξιοποίηση του αγροτικού τοπίου για τη βιώσιμη τοπική ανάπτυξη, την ανάδειξη των τοπικών ταυτοτήτων και την ενίσχυση του πολιτιστικού τουρισμού.

Ενδεικτικές δράσεις για τη Θεματική Αγροτικό Πολιτισμικό Τοπίο:

-Εκπαιδευτικές δράσεις-ξεναγήσεις σε μουσεία, μνημεία και κυρίως στα ίδια τα αγροτικά τοπία, όπου μπορεί κανείς να μυηθεί στην ιστορική διαμόρφωση της σχέσης ανθρώπου –περιβάλλοντος (χαράδρα του Λούσιου στην Αρκαδία, μονοπάτι Μπίλιοβο στη Μάνη κ.α.)

-Δράσεις για την ανάδειξη των παραγωγικών δραστηριοτήτων που συμβάλλουν στη διαμόρφωση συγκεκριμένων τύπων αγροτικού τοπίου (πχ. Αμπελοτόπια στη Νεμέα και στη Σαντορίνη). Η ανάδειξη τέτοιων δραστηριοτήτων θα γίνεται στον τόπο και τον χρόνο που εκτελούνται οι συγκεκριμένες παραγωγικές δραστηριότητες.

-Δράσεις εμπλουτισμού του περιεχομένου του εναλλακτικού και πολιτιστικού τουρισμού όπως πχ. σήμανση περιπατητικών διαδρομών με έμφαση στα αγροτικά πολιτισμικά τοπία και στη διατροφική πολιτιστική κληρονομιά*, σε μνημεία βιομηχανικής κληρονομιάς κ.α.

-Δράσεις εμπλουτισμού του περιεχομένου του εναλλακτικού και πολιτιστικού τουρισμού όπως πχ. σήμανση περιπατητικών διαδρομών με έμφαση στα αγροτικά πολιτισμικά τοπία και στη διατροφική πολιτιστική κληρονομιά*, σε μνημεία βιομηχανικής κληρονομιάς κ.α.

* Ψηφιακή έκδοση με τίτλο: Διατροφική πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδας- Η ελληνική πίτα (διαθέσιμη στο ayla.culture.gr)

Εικονοστάσι στην περιοχή του Βίκου στην Ήπειρο. Τα εικονοστάσια κατέχουν σημαντική θέση στο αγροτικό τοπίο καθώς οριοθετούν και καθαγιάζουν τον χώρο. Φωτογραφικό Αρχείο Καλλιόπης Στάρα.

Αγροτικό τοπίο στην Κύθνο με ξερολιθιές, αναβαθμίδες και εξωκλήσι που δεσπόζει σε λόφο. Φωτογραφικό Αρχείο Καλλιόπης Στάρα.

Αλώνι στη Δημητσάνα (του Μπαρμπίνη το αλώνι). Τα αλώνια, εκτός από μοναδικά δείγματα τοπικής γνώσης (π.χ. κατασκευαστικής, μετεωρολογικής κτλ.), αισθητικής, αποτελούν χαρακτηριστικά του αγροτικού πολιτισμικού τοπίου, καθώς είναι συνδεδεμένα με την παραγωγική μνήμη και ταυτότητα των τόπων. Φωτογραφικό Αρχείο ΔΙΝΕΠΟΚ.

Εισαγωγή

Ήδη από το 2002 η ελληνική πολιτεία έχει υιοθετήσει τον όρο «άυλα πολιτιστικά αγαθά», για να θεσπίσει τη διαφύλαξη της πολιτισμικής κληρονομιάς που μέχρι τότε περιγραφόταν ως «παραδοσιακός και σύγχρονος λαϊκός πολιτισμός».

Συγκεκριμένα, στον Ν. 3028/2002 «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς» (ΦΕΚ 153 Α/ 28.6.2002) ορίζεται ότι: «ως άυλα πολιτιστικά αγαθά νοούνται εκφράσεις, δραστηριότητες, γνώσεις και πληροφορίες, όπως μύθοι, έθιμα, προφορικές παραδόσεις, χοροί, δρώμενα, μουσική, τραγούδια, δεξιότητες ή τεχνικές που αποτελούν μαρτυρίες του παραδοσιακού, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού» (άρθρο 2, παρ. ε').

Περίπου έναν χρόνο αργότερα, στις 17 Οκτωβρίου 2003, υιοθετήθηκε από την UNESCO η Σύμβαση για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς – Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. Η Σύμβαση προχωρά ένα βήμα σε σχέση με την ελληνική νομοθεσία, αποδίδοντας πρωταρχική σημασία στις κοινότητες-φορείς της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

Έτσι, στο άρθρο 2, παρ. 1 της Σύμβασης ως άυλη πολιτιστική κληρονομιά ορίζονται: «οι πρακτικές, αναπαραστάσεις, εκφράσεις, γνώσεις και τεχνικές, καθώς και τα εργαλεία, αντικείμενα, χειροτεχνήματα και οι πολιτιστικοί χώροι που συνδέονται με αυτές και τις οποίες οι κοινότητες, οι ομάδες και, κατά περίπτωση, τα άτομα αναγνωρίζουν ως μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς τους».

Η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση το 2006, ενώ μέχρι στιγμής (Σεπτέμβριος 2017) έχει κυρωθεί από 175 κράτη.

Τέλος, σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμ. 104 «Οργανισμός Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού» (Φ.Ε.Κ. 171/Α'/28-6-2014), για την εφαρμογή στην Ελλάδα της Λιεθνούς Σύμβασης

Στοιχεία Επικοινωνίας:

- Ομάδα Εργασίας για το Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018
E-mail: eych2018@culture.gr
- Διεύθυνση Νεώτερου Πολιτιστικού Αποθέματος και Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς
url: ayla.culture.gr
Τηλ. 210 32 54 148
E-mail: [dnpaapk@culture](mailto:dnpaapk@culture.gr), ayla@culture.gr